

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	The Maharaja Sayajirao University of Baroda Baroda Sanskrit Mahavidyalaya Address : VikrambaugBunglow, Pratapgunj, VADODARA – 390002	ACADEMIC YEAR 2024-25	
YEAR F. Y. SHASTRI	MINOR : 1 PAPER CODE : PAPER NAME : SARAVALI - I	CREDIT	04
SEMESTER 1		HOURS	60
OBJECTIVES	1 : होराशब्दस्यव्युत्पत्ति-ग्रहराशिविषये विस्तृतवर्णनम् 2 : राशिग्रहवर्णन 3 : आत्मादिकालपुरुषवर्णन-ग्रहविषये विस्तृतज्ञानम् 4 : दिप्तादिअवस्था-ग्रहाणां कारकत्वम्- 5 : आधानविषयक-गर्भसंबन्धितयोगाः		
COURSE CONTENT / SYLLABUS			
UNIT	TITLE	HOURS	
1	प्रकरण - १, २ द्वादशमेषादिराशिनां संज्ञा-केन्द्र-त्रिकोणादि संज्ञा-होरादिषडवर्गचक्र	15	
2	प्रकरण - ३, ४ सूर्यादिग्रहाणां मित्रामित्र कालपुरुषवर्णन-ग्रहाणां धात्वादि-विषयक	15	
3	प्रकरण - ५, ६, ७ ग्रहाणां कारकत्वं – वारेणादिज्ञानम् – आधान विषयकम्	15	
4	प्रकरण – ८, ९, १० अल्पायु-मध्यमायु-दीर्घायुविषयक ज्ञानम्	15	
PRESCRIBED TEXT BOOK : SARAVALIby KalyanVarmaChaukhambaPrakashan, Varanasi REFERENCES : Jatakalankarby Ganesh Daivagya, ChokhambaPrakashan, Varansi OTHER SOURCES : Phaldipika by Mantreshwar, MotilalBanarasidas, Varansi– Delhi			

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA सत्यं शिवं सुन्दरम्	The Maharaja Sayajirao University of Baroda Baroda Sanskrit Mahavidyalaya Address : VikrambaugBunglow, Pratapgunj, VADODARA – 390002		ACADEMIC YEAR 2024-25	
YEAR F. Y. SHASTRI	MINOR : 2 PAPER CODE : PAPER NAME : SARAVALI - 2	CREDIT	04	
SEMESTER 2		HOURS	60	
OBJECTIVES	1 : अरिष्टविषयक 2 : अरिष्टभङ्गविषयकसुनफ़ा-अनफ़ादियोगाः 3 : वेशि, वाशि, उभयचारीविषये विस्तृतज्ञानम् 4 : सूर्यादिद्विग्रहयुतिफलम् 5 : सूर्यादित्रीग्रहयुतिफलम्			
COURSE CONTENT / SYLLABUS				
UNIT	TITLE	HOURS		
1	प्रकरण - १०, ११, १२ अरिष्टविषयक-अरिष्टभङ्गविषयक, सुनफ़ा-अनफ़ादि	15		
2	प्रकरण -१३,१४, १५ वेशि, वाशि, उभयचारीविषये विस्तृतज्ञानम्	15		
3	प्रकरण -१५ द्विग्रहयुतिफलम्	15		
4	प्रकरण – १६, १७ त्रीग्रहफलज्ञानम्	15		
PRESCRIBED TEXT BOOK : SARAVALIby KalyanVarmaChaukhambaPrakashan, Varanasi REFERENCES : Jatakalankarby Ganesh Daivagya, ChokhambaPrakashan, Varansi OTHER SOURCES : Phaladinika by Mantreshwar MotilalBanarasidas Varansi– Delhi				

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511		ACADEMIK YEAR 2024-25	
YEAR F.Y.SHASTRI SEMESTER – I	MDC - I PAPER CODE: PAPER NAME: Sanskritakavyetihasah	CREDIT	04	
		HAURS	60	
OBJECTIVES	1 संस्कृतकाव्यानां अनिवार्यता तथा उपयोगिता ज्ञानम् । 2 संस्कृतकाव्यस्य प्राथमिकसिद्धान्तानां परिज्ञानम् । 3 संस्कृतकाव्यानां परिज्ञानं करिष्यति । 4 ग्रन्थविषयाणां परिज्ञानं करिष्यते । 5 गद्यपद्यनाट्यस्वरूपलक्षणेन ज्ञप्तिः । 6 संस्कृतकाव्यशास्त्रस्य सिद्धान्तानां जगति व्यावहारिकप्रयोगज्ञानम् ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE			HAURS
1	संस्कृत एवं साहित्यशब्दस्य व्याख्या – संस्कृतगद्यसाहित्यस्य उद्भवविकाशः - संस्कृतगद्यसाहित्यम् – बाणभट्ट-दण्डी।			15
2	संस्कृतपद्यसाहित्यस्य उद्भवविकाशः – संस्कृतपद्यसाहित्यम् –कालिदास, भारवि, माघ, श्रीहर्ष, जगन्नाथ, भर्तृहरि, जयदेव ।			15
3	संस्कृतनाट्यसाहित्यस्य उद्भवविकाशः – संस्कृतनाट्यसाहित्यम् –कालिदास, भास, शूद्रक, विशाखदत्त, भवभूति, भट्टनारायण ।			15
4	काव्यशास्त्र रससम्प्रदायः, अलंकारसम्प्रदाय, रीतिसम्प्रदाय, ध्वनिसम्प्रदाय, व्रकोक्तिसम्प्रदाय, औचित्यसम्प्रदाय ।			15
PRESCRIBED TEXTS : संस्कृतसाहित्येतिहासः, चौखम्बासुरभारती, वाराणसी दिल्ली । REFERENCES: संस्कृतसाहित्येतिहासः, चौखम्बासुरभारती, वाराणसी दिल्ली । OTHER SOURCES: (१) संस्कृत साहित्य का इतिहास				

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511	ACADEMIK YEAR 2024-25	
YEAR F.Y.SHASTRI SEMESTER-II	MDC -2 PAPER CODE: PAPER NAME: Vaidikasahtyasya Itihasah	CREDIT	04
		HAURS	60
OBJECTIVES	1 वैदिकसाहित्यस्य अनिवार्यता तथा उपयोगिता ज्ञानम् । 2 वैदिकसाहित्यस्य प्राथमिकसिद्धान्तानां परिज्ञानम् । 3 संहिताग्रन्थानां परिज्ञानं करिष्यति । 4 ब्राह्मणादिग्रन्थविषयाणां परिज्ञानं करिष्यते । 5 वैदिकशास्त्रस्य सिद्धान्तानां जगति व्यावहारिकप्रयोगज्ञानम् ।		
COURSE CONTENT/SYLLABUS			
UNIT	TITLE		HAURS
1	वैदिकसाहित्यस्य सामान्य परिचयः, वेदकालः, मैक्समूलरः, एवेबरः, जैकोबी, बालगंगाधरतिलकः, एमविन्टरनिट्ज, भारतीय परम्परागत विचारः, संहिता साहित्यम्, ऋग्वेदः, यजुर्वेदः, सामवेदः, अथर्ववेदः ।		15
2	ऋग्वेदः अग्नि -वरुण -सूर्य - इन्द्र -- उषस् - पर्जन्य -अक्ष - ज्ञान - पुरुष - हिरण्यगर्भ - वाक् - नासदीयः । शुक्लयजुर्वेदः -शिवसंकल्पः, अध्यायः 34 (1-6), प्रजापतिः, अध्यायः 23 (1-5) अथर्ववेद) राष्ट्राभिवर्धनम् :1.29), कालः(10.53), पृथिवी (12.1)		15
3	ब्राह्मणसाहित्य-प्रतिपाद्य विषय : , विधि एवं प्रकाराः, अग्निहोत्रः, अग्निष्टोमः, दर्शपूर्णमासयज्ञः, पंचमहायज्ञः, आख्यानम्:शुन) शेष, वाङ्मनस्।(उपनिषद्साहित्य-म् : उपनिषद्-विषयवस्तु तथा प्रमुख अवधारणायाः अध्ययनम्ईश : - कठ-केन-बृहदारण्यक-तैत्तिरीय-श्वेताश्वतर ।		15
4	वेदाङ्गानि : शिक्षा, कल्प, व्याकरण, निरुक्त, छन्द, ज्योतिष ।		15
PRESCRIBED TEXTS : REFERENCES: वैदिकसाहित्यस्येतिहासः, चौखम्बासुरभारती प्रकाशन, वाराणसी दिल्ली । OTHER SOURCES:			

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511	ACADEMIK YEAR 2024-25	
YEAR F.Y.SHASTRI SEMESTER- I	AEC -1 PAPER CODE: PAPER NAME: Introduction of Sanskrit Language–I	CREDIT	02
		HAURS	30
OBJECTIVES	1 छात्रः संस्कृतभाषायाः व्याकरणनियमानां ज्ञानं करिष्यति । 2 संस्कृतभाषायाः सन्धि-कारक-समासनियमानां परिचयं प्राप्स्यति। 3 संस्कृतभाषाया :अनुवादकौशल्यमर्जयिष्यति। 4 कर्तृवाच्य-कर्मवाच्य-भाववाच्यस्य च अध्ययनं करिष्यति। 5 क्रियापदानां ज्ञानं कृत्वा वाक्याभ्यास :करिष्यति। 6 पठितपाठ्यसामग्र्याः उपयोगेन रचनात्मककौशल्यमर्जयिष्यति । 7 संस्कृतलेखने-पठने-सम्भाषणे कौशल्यमर्जयिष्यति।		
COURSE CONTENT/SYLLABUS			
UNIT	TITLE		HAURS
1	एषः/सः - एषा/सा - एतत् तत् - कः/का/किम् - प्र० एषः सः कः ? - उ० एषः / सः - प्र० एषा / सा का ? - उ० एषा / सा - प्र० एतत् / तत् किम् ? -उ० एतत् तत् - वचनम् - कः / को के ? - गजः / गजी / गजाः - अः / औ / आः - एषः कः । एतौ कौ / एते के ? - एषः / एतौ / एते - का के काः-? - अजा / अजे / अजाः - आ/ ए / आः - का के/काः-? - नर्त्तकी / नर्त्तक्यौ / नर्त्तक्यः - ई/यौ/यः - एषा का / एते के / एताः काः - किम् / के / कानि ? - विमानम् / विमाने / विमानानि - एतत् किम् एते के एतानि कानि - एषः / एती / एते - एषा / एते / एताः - एतत् । एते / एतानि - सः/ती/ते - सा/ते/ताः - तत् / ते / तानि - किम् / आम् / न - अस्ति / नास्ति - कः अस्ति / की स्तः / के सन्ति - का अस्ति / के स्तः / काः सन्ति ? - किम् अस्ति / के स्तः / कानि सन्ति - क्रियापरिचयः – करोति-वर्तमानकाले प्रथमपुरुषे वचनत्रयम् - अहम् / त्वम् - अहम् / आवाम् / वयम् - अस्मि / स्वः / स्मः - त्वम् / युवाम् / यूयम्-असि / स्थः / स्थ - मि वः मः - वर्तमानकाले मध्यमपुरुषे क्रियापदानि - अहम् / भवान् - अहम् / भवती - त्वम् / भवान्, त्वम् भवती - भवान् / भवन्ती / भवन्तः - भवती / भवत्यौ / भवत्यः।		15
2	द्वितीया-द्वितीया-एकवचनप्रयोगाः कुत्र गच्छन्ति ? - अकारान्तपुलिङ्गशब्दानां - त्रिषु वचनेषु द्वितीयाप्रयोगाः आकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दानां, ईकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दानां, अकारान्तनपुंसकलिङ्गशब्दानां, सर्वनामशब्दानां द्वितीया प्रयोगाः, वर्तमानकाले विशेष क्रियापदानि - जानाति-करोति-क्रीणाति-शक्नोति-शृणोति-गृह्णाति-ददाति-पाठयति-इत्यादीनि - कानिचित् प्यन्तक्रियापदानि - आज्ञा-प्रार्थनादिषु अर्थेषु लोट् - लोट् मध्यमपुरुषे प्रयोगाः-लोट्प्रथमपुरुषे प्रयोगाः - त्रिषु वचनेषु त्रिषु पुरुषेषु लोट् - सम्बोधनप्रथमा-एकवचनम् - एकवचनम् - सम्बोधनप्रथमा त्रिषु वचनेषु - अद्य / ह्यः परह्यः / प्रपरह्यः - श्वः परश्वः प्रपरश्वः-भूतकालः (लङ्)-आसीत्-अस् भू-आसीत्, आस्ताम्, आसन् आसीः, आस्तम्, आस्त - आसम्, आस्व, आस्म - भूतकाले विविधक्रियापदानि - क्तवतु-प्रयोगाः-नपुंसक क्तवतुप्रत्ययान्तस्य प्रयोगाः - भविष्यकालः-वर्तमानकालतः भविष्यकाले परिवर्तनम् ।		15
PRESCRIBED TEXTS : संस्कृतस्वाध्यायः, प्रथमा दीक्षा, वाक्यव्यवहारः, राष्ट्रीय संस्कृत संस्थानम् , नवदेहली REFERENCES: संस्कृत वाक्य संरचना , सरस्वती प्रकाशन, अहमदाबाद । अनुवादचंद्रिका,सरस्वती प्रकाशन, अहमदाबाद ।			

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511		ACADEMIK YEAR 2024-25	
YEAR F.Y.SHASTRI SEMESTER- II	AEC -2 PAPER CODE: PAPER NAME: Introduction to Sanskrit Language– II	CREDIT	02	
		HAURS	30	
OBJECTIVES	1 छात्रः संस्कृतभाषायाः व्याकरणनियमानां ज्ञानं करिष्यति । 2 संस्कृतभाषायाः सन्धि-कारक-समासनियमानां परिचयं प्राप्स्यति । 3 संस्कृतभाषाया :अनुवादकौशल्यमर्जयिष्यति । 4 कर्तृवाच्य-कर्मवाच्य-भाववाच्यस्य च अध्ययनं करिष्यति । 5 क्रियापदानां ज्ञानं कृत्वा वाक्याभ्यास :करिष्यति । 6 पठितपाठ्यसामग्र्याः उपयोगेन रचनात्मककौशल्यमर्जयिष्यति । 7 संस्कृतलेखने-पठने-सम्भाषणे कौशल्यमर्जयिष्यति ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE			HAURS
1	क्त्वा ल्यप् - क्त्वा प्रयोगाः - ल्यप् - तुमुन् प्रयोगः - तृतीया - अकारान्त पुलिङ्गशब्दानां-तृतीया-एकवचने प्रयोगाः - आकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दानां - तृतीया-एकवचने प्रयोगाः - ईकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दानां - तृतीया-एकवचने प्रयोगाः - विना-योगे तृतीया - चतुर्थी - दानार्थे चतुर्थी - रोचतेः प्रयोगे चतुर्थी-तादर्थे चतुर्थी-क्रुधू-गुह-असूया-ईर्ष्या-प्रयोगे चतुर्थी - पञ्चमी - पञ्चमीप्रयोगाः-तः - षष्ठी - षष्ठीप्रयोगाः - सप्तमी-सप्तमीप्रयोगाः - संख्या - एकतः विंशतिपर्यन्तं (1-20) संख्याः - संख्येयवाचकेषु लिङ्गभेदः - समयः।			15
2	पुनरावृत्तिः:-पुनःस्मरणाभ्यासः-विभक्त्यभ्यासः - I, विभक्त्यभ्यासः-II, विभक्त्यभ्यासः-III, शब्दरूपाभ्यासः - श्लोकाभ्यासः - क्रियापदश्लोकाः - विभक्तिश्लोकाः - द्वितीया - तृतीया - चतुर्थी - पञ्चमी - षष्ठी - सप्तमी - पत्रलेखनम् - वैयक्तिक-पत्रस्य उदाहरणम् - व्यावसायिककार्यालयीयम् ।			15
PRESCRIBED TEXTS : संस्कृतस्वाध्यायः, प्रथमा दीक्षा, वाक्यव्यवहारः, राष्ट्रीय संस्कृत संस्थानम् , नवदेहली REFERENCES: संस्कृत वाक्य संरचना , सरस्वती प्रकाशन, अहमदाबाद । अनुवादचंद्रिका, सरस्वती प्रकाशन, अहमदाबाद ।				

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511	ACADEMIK YEAR 2024-25		
YEAR F.Y.SHASTRI SEMESTER-I	VAC -1 PAPER CODE: PAPER NAME: Karmayoga in the Context of Bhagavadgita	CREDIT HOURS	02 30
OBJECTIVES	1. गीतायाः महत्त्वम् आवश्यकताज्ञानञ्च । 2. भारतीयज्ञानपरम्परायाः परिचयज्ञानम् । 3. स्थितप्रज्ञज्ञानम् । 4. कर्ममीमांसा पठनम् । 5. सम्पूर्णगीतासारज्ञानम् तथा अध्यायशः विषयवस्तुज्ञानम् ।		
UNIT	TITLE		HAURS
1	गीतानिर्माणस्य भूमिका, महत्त्वम् , संक्षेपेण अध्यायशः गीतासारः । द्वितीयोऽध्यायः- अध्यायस्य विस्तृतविषयवस्तुनः -अध्ययनम् । स्थितप्रज्ञलक्षणम्,(52 – 72) व्याख्या सहितं विस्तृताध्ययनम् ।		15
2	तृतीयोऽध्यायः सम्पूर्णम् । व्याख्या सहितं विस्तृताध्ययनम् ।		15
PRESCRIBED TEXTS : श्रीमद्भगवद्गीता, गीताप्रेस गोरखपुर । REFERENCES: OTHER SOURCES:			

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511	ACADEMIK YEAR 2024-25	
YEAR F.Y.SHASTRI	VAC -2 PAPER CODE: PAPER NAME: Value Education in the Context of Vidurniti	CREDIT 02
SEMESTER-II		HOURS 30
OBJECTIVES	1. भारतीयनीतिशास्त्रस्य परिचयः । 2. प्रसिद्धनीतिग्रन्थानां परिचयः । 3. विदुरनीतिग्रन्थस्य वैशिष्ट्यम् । 4. विदुरोक्तमानवीयगुणानामाधानाम् । 5. सदसत् विवेकज्ञानम् ।	
COURSE CONTENT/SYLLABUS		
UNIT	TITLE	HAURS
1	विदुरनीतिपरिचयः , नीतिग्रन्थानाम् उपयोगिता वैशिष्ट्यञ्च । द्वितीयोऽध्यायः- श्लोक १ तः ४० पर्यन्तंव्याख्या सहितं विस्तृताध्ययनञ्च ।	15
2	द्वितीयोऽध्यायः- श्लोक ४१ तः ८६ पर्यन्तंव्याख्या सहितं विस्तृताध्ययनञ्च ।	15
PRESCRIBED TEXTS : विदुरनीति : गीताप्रेस, गोरखपुर । REFERENCES: OTHER SOURCES:		